

הגזול עצים פרק תשיעי בבא קמא

צה.

עין משפט נר מצוה

ז' א"מ פ"ע מהל' גזילה
הל' ז' ופכ"א מהלכות
גזילה הלכה א' סנה ע"פ
ע"ב טו"ש פ"ח ח"מ פ"י ש"ב
ט"ז ע"ב א'
י"ב ב' מ"י ומג"ע ט"ז טור
ש"ע ח"מ ש"ב ט"ז א'
ו"ק קטו פ"א א'
י"ב ג' מ"י פ"כ"ג מהל'
אישות הלכ' י"ח סנה
ע"פ ח"מ טו"ש פ"ח ח"מ פ"י
ק"ד ס"ק ד'
ב ד' מ"י פ"ט מהלכות
גזילה והפדה הלכה ו'
סנה ע"פ ח"מ טו"ש פ"ח ח"מ
פ"י ש"ב ט"ז א' ס"ק
ט"ז ע"ב ס"ק א'

כאן בגזילה קיימת. תימה רועים מאי גולה קיימת איכא וי"ל
לאיירי ברעוה בהמה של אחרים וגנב מהן גזיה וחלז ולא
משום דחשוד להרעות בשדות של אחרים לכיון שאין הבהמה שלו
אין אדם חוטא ולא לו כדלמחר צפקא קמא דבצא מניעא (דף ה':):

© Masan Publishers. No commercial use allowed.

משלם דמי פרה העומדת
ל"א. (ט) וכל שצמ
שמעט גולה עד שתלז או לגולן:
חמשה גובין מן המחוררין.
לע"ג דתנא מנינא תנא

ושייר הני דמתן דהניקין (גיטין דף
מח: ושם י'): אין מוציאין למוון האשה
והצנות מנכסים משועבדים מפני
מיקון העולם והסם נמי שייר המקבל
עליו לזון בן אשתו וצמ אשתו וגט
חוב שאין צו אחריות ומהכא קשה
לשמואל דלמחר צפ"ק דב"מ (דף י"ג)
אומר היה ר"מ שטר חוב שאין צו
אחריות נכסים אין גובה לא מנכסים
משועבדים ולא מזני חורין והכא
משמע דגבי מזני חורין ומיניה בללא
הכי איתומצ שמואל התם מצרייתא
אחריתא ויש לדחות דשמואל הוא
מפרש שאין צו אחריות היינו שמפרש
שלא קבל עליו אחריות והא דמוקי
לה הכא כ"מ משום דלכאורה
כוותיה אמאי:

מאן שמעת ליה דאמר אהריות
לא מעות סופר ב'. וא"ת [וב]
בללא האי טעמא ה"מ למפרך מאלן
שמעת ליה דקנים ר"מ וש"מ דבשוגג
קנים ואז לא הוה לריך לאתמי
קיימא אלא ממני' דהניקין (גיטין דף
מח: ושם י'): לזין מוציאין לאכילת פירות
וי"ל דמכח זה לא ה"מ לאוכוחי לאתמי
כ"מ דהא רבי יהודה נמי מליין
למימר דקנים לרצ וצד דלמחר לרבי
יהודה שצמ שעל גבי הגזילה הו'
דגזול א"ע דנשתנית ע"י כגון נטעה
או נמעברה אלל גזול והאי שצמ
שהשצית הלוקח היינו נמי שצמ שעל
גבי הגולה ויקנסו צו ר' יהודה כמו
זההיא דלקמן (ע"ב) לרצ וצד ואע"ג
דכי נוקי לה נמי כרבי יהודה אכתי
מצי לאוכוחי דשמואל ר' יהודה דלא
קנים ליה כולי האי קנים בשצמ זה
ע"ג דקרקע ר"מ דקנים טפי ליה
כ"ש מכל מקום טפי ניחא ליה
לאוכוחי מר' מאיר גופיה ר"י:

דאחא בע"א ארעא ושק"א ארעא
ושבחה ש"מ בשוגג נמי
קנים. ה"מ לשנויי דבשצמ היתר על
היציאה מיירי דההוא לא הוה קנס
דכיון דקרקע אין גגולת ברשותיה
דמריה אשצמיה ולא דמי למטלטלי
ואפילו לשמואל דלמחר צפ"ק
דב"מ (דף י': ושם י'): ללוקח מוציאין
לית ליה שצמא איכא לאוקמי כגון
שקנו מידו כדלמחר התם אלל דבללא
הכי משני ספיר [א] אלל ליכא למימר
דסתם שצמ משמע הכל צין כנגד
היציאה צין מה שיתר על היציאה דהא
התם גבי פלוגתא דרצ ושמואל צנוכר
שדה תצירו ונמצאת שאינה שלו
לפיכך (כתובות נ"ג). והמקבל עליו לזון בן אשתו וצמ אשתו. אף הוא אין גובה מן המשועבדים. לפי שאין קנינין ואין
מכוסים, והא דמתן דהנשא (כתובות ק"א): והיא מוטת מנכסים משועבדין מפני שהיא כפולת חוב, מוקמינן לה התם בשקנו לה
מיד, דסתם קנין לכמינה עומד (שם נ"ג).

גזילה קיימת. חייב להחזירה: והא אצנט דגזילה קיימת הוא. ועליו
נשנית תקנה שצמי רבי שלא להחזירה: ועל המרש. נמסכת גיטין.
מריש קורה: משום פסידא דנייה שויה רבנן דליטא. ומיניה
דמי צעי לאדקורי הוילי וגזילה קיימת צנייה: משלם אוסא והא
גיוסיה (ג). כל מה שטול ממנה ומה
שהשצמיה: גזילה חזרה צנייה.
כמות שהיא עכשיו ריקנית יחזירה
והדר משלם דמי גזיות ועוד כמו
שהיה בשעת הגזילה ולא שצמ הגזיה
שהשצמיה אללו ולא שצמ הולד דלא
קנים רבי יהודה אלל דמיים שצמעת
הגזילה משלם דליכא למאן דלמחר
כל הגולנים צזיר משעת הגזילה
ישלמו: רואים אוסא פאילו היא
שומא אללו צנסא. משעת הגזילה
ומשלם דמיים כשעת הגזילה. ולקמן [ע"ב]
מפרש צמתי פליגי ר' יהודה ור"ש:
קנסא קנים. שלא יהא חוטא נשכר
בגזילה ליטול את השצמ: ונפקא
מיניה. להיכא דלא השצמיה אלל
כחשה אי אמת טעמא משום דשינוי
צמקומו עומד כחשה נמי הדר
דליתא השתא ואי טעמא משום קנס'
הוא ושינוי קני משלם דממעיקרא
(היכא דליכא קנסא ה"ר איכא'
שינוי ומשלם כמעיקרא): והוקיעה.
עצדים אומר לו הכי שלך לפניך.
דעבדא כמקרקעי דמי וקרקע הדרה
צנייה ואינה גגולת לקנות לגולן
צנייה ולהיות ברשותו: דמי אמרו.
דמעיקרא לע"פ יודנה ור"ש
טפי לזריים זמר אדום: והכא קנסא
קא קנים. צמתי וצצב דלאו
גולן הוא ולא חוטא הוא לא קנים
דהא שוגג הוא: מדאפיך רב לקמן
צפרקין (דף י"ז): בשוגג כגון לוקח
שלח מנגול והשצמיה ולא ידע
שהיא גזולה: מן המחוררין. מנכסים
צני חורין ולא מנכסים משועבדים:

פירות ושצמ פירות. תנן במסכת
גיטין (דף מח:): אין מוציאין לאכילת
פירות ולשצמ קרקעות מנכסים
משועבדים מפני תקון העולם הפסד
לקוחות. אכילת פירות ושצמ קרקעו'
מפרש להו צנייה אחוץ (צ"מ ד' י'):
גע חוב. שטר חוב: שאין צו אחריות.
שלא שצמ עליו לו שצמ העלואה
את נכסיו ולא כתב לו כל נכסי
אחריו לך לפרוע מלוה זה: לאו
טעום סופר הוא. ואינו גובה מנכסי'
משועבדים ולא אמרינן אין לך אדם
המלוה מעותיו בלא שעבוד נכסי
לוה והסופר טעה ולא כתב צו
אחריות אלל דוקא אוליין צמר
שטר: רבי מאיר. צנייה אחוץ (צ"מ
דף י"ז): מאל שטרי חוב אין צהן
אחריות נכסים יחזיר לפי שאין צ"ד
נפרעין מהן: כשהוא גובה.
הלוקח חוזר על הגולן שהגזול צא
ונוטל שדהו כמות שהוא הלוקח
חוזר על הגולן שמכרה לו צמחיות:
גובה

דפליגי אס יש לו שצמ אס לאו היינו ע"כ בשצמ היתר על היציאה דלייאה למה לא יכול מן הגזול מי גרע מיורד בשדה חצירו שלא ברשות ועוד
דעדיפא מיניה משניין צפ" מי שמת (צ"ב דף קמ: ושם י'): מאי שצמ חצי שצמ ומיניה המקשה ודאי ס"ד דטריף כל השצמ אף שכנגד היציאה ולפי סברתו
הא דתניא צפ"ק דב"מ (דף טו). אס השצמ יומר על היציאה נוטל השצמ מצעל הקרקע והיציאה מצ"ח ואוקמינן בגזול וגזול לא אחיא כר'
מאיר דל"מ אפי' יציאה מנגול לית ליה משום דקנים א"י יש לחלק דהתם איירי בלא ידע שהיא גזולה דבשוגג כי האי לא קנים:
דלימא

שפע מינה דסבר ר' מאיר שינוי קונה והכא קנסא קנים, שמע מינה. איכא דאמרי הא לא מביעאי לך, כי קא
מביעאי לך ר' מאיר דקנים לשלם הגזול והולדות מי שגול בשוגג, כיון שגול בהמה על מנת שהיא
שלונו ויביאנו והתקבל שלישינו, מאי, ופשיטין לה מיהא גובין מן המחוררין, פירי ולא מן המשועבדין, פירות,
ושבח קרקעות, והמקבל לזון את בן אשתו או בת אשתו, ושטר חוב וגט חוב או כתובה שאין בהן אחריות,
פירי, דתינא אין מוציאין לאכילת פירות ולשצמ קרקעות ולשכור האשה והבית ממשעבדי מפני תקון העולם, פירי, כגון שגול חבירו ויחזיר
במאה דינר והשביחה הלוקח ושוה עכשיו ק"ק ובא בעל חוב וטרפה כמות שהיא, הלוקח גובה הקנין אפילו ממשעבדי אבל השבח מבני חורין בלבד, וכן מונחת האשה המקבל עליו לזון את [בן] אשתו או בת אשתו בלא
קניין, מאן שמעת ליה דאמי' אחריות לאו טעות סופר היא ר' מאיר, דתנן בפרק שנים אחוץ בטלית מצא שטרי חוב אם יש בהן אחריות נכסים לא יחזיר כולו, שמע מינה האי מתנייה ר' מאיר היא, וקתני פירות ושבח
קרקעות מן המחוררין, הכי דאמי, כגון שגול שדה מליאה פירות ומכרה לאחר והשביחה ובא בעל חוב של גזול וטרף לשדה בשבחה ופירותיה ולא שימינן ליה השבח ללוקח אף על פי שאינו נושה בו אלא הקרקע בלבד,

(א) לעיל טו: גיטין נה.
[פירות פ"ו מ"ט], (ב) צ"מ
מח: ט"ז, (ג) ע"י מוס' ע"י
ז' ד"ה ר"ס, (ד) לקמן י"ז:
צ"מ ק, (ה) [וכמה ל: לא],
(ו) לקמן י"ז, (ז) א"י
רש"י בהמה, (ח) כמות
נא, (ט) [שם וצ"ב קטט]:
(י) רש"י מוחא (ט), שיך
למתי' דף ג' א': (כ) שיך
לע"ב.

הגהות הב"ח

(א) גמ' מ"ר הגזול רמל
וגזול וילה לז"ל וימת
פרה ממק: (ב) שם משום
דקסבר שינוי צמקומו
עומד, צ"ל מן ע"פ
משעת דליכא לא מקרי
שינוי בלא (והשאר מקרי):
(ג) רש"י ד"ה מלת
אוהב ואל גזומיה אשת
ולדוהיה כל ר' כ"ל:
(ד) ד"ה מלת כ"י וכל
שמה, דף ג' א': (ה) שיך
שפארין:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה משלם כו'
לגולן (רש"י קו על מיתא
לגולן), ג"כ לגולן כ"ל
דלא כרש"י: [ב] ד"ה
מאן כו' ור"ת כו', ג"כ
אלל להנמיצ' ניחא ס"ל
דוקא לאחר איש דמי
וקרקע אין לה יאסא כון
ס"ל שינוי אינו יאסא כון
ומכ"ל ק"צ ב' ח"ש כ"י
לכ"ז כו' ואלו לשיטתיה
והשג"ח א"ל סימן ע"ד
ס"ק א': [ג] ד"ה למחר
כו' אלל ליכא למחר
כו', ג"כ אלל היר"ף
והנמיצ' מפרשים והוא
בשצמ המנינא ומלת
דסתם שצמ משמע ל"י
השצמ ולכן לא פריך ל"י
משום דלדרייה לן אף אלל
לאחר יאסא בשצמ דמנינא
כ"ל:

רבינו הגנאל

ואו איכא פסידא כגון
מריש שבחא בכירה
שיניה רבנן כגזילה שאינה
קיימת, נוטל דמי קניין
תקנת השבים. מחתי'. גול
פרה מעוברת, רחל טענה
וגזוה משלימן אותה ואת
גזוהיה ואת גזוהיה
דברי ר' מאיר, ר' יהודה
אומ' גזילה חזרה בעיניה,
ר' שמע' אומ' רואין
אותה כאילו היא שומה
אצלו בכסף, פירי, ר'
מאיר סבר מחזיר הכל.
אין שינוי קונה וקנסא הוא
דקנים בגזול, מאי נפקא
מינה היכא דכחש מכחש,
או אמ' שינוי במקומו
עומד אפילו כחש גזילה
חזרה בעיניה ואי אמ'
קנסא הוא אי שבח חזרה
בעיניה, כחש כשעת גזולה,
ואתינן למיפשט מגול
בהמה והוקיעה עבדים
והוקיעו משלימן כשעת
הגזלה ר' מאיר אומ'
בעבדים אומ' ל' מהיר
שלך לפניך דר' מאיר
סבר שינוי קונה וקנסא
הוא דקנים, והדינן כי
הא שמע לצבוע לו אדום
וצבוע שחור, שחור וצבוע
אדום ר' מאיר אומ' נתון
לו דמי צמרו, ואסיקנה,
שפע מינה דסבר ר' מאיר שינוי קונה והכא קנסא קנים, שמע מינה. איכא דאמרי הא לא מביעאי לך, כי קא
מביעאי לך ר' מאיר דקנים לשלם הגזול והולדות מי שגול בשוגג, כיון שגול בהמה על מנת שהיא
שלונו ויביאנו והתקבל שלישינו, מאי, ופשיטין לה מיהא גובין מן המחוררין, פירי ולא מן המשועבדין, פירות,
ושבח קרקעות, והמקבל לזון את בן אשתו או בת אשתו, ושטר חוב וגט חוב או כתובה שאין בהן אחריות,
פירי, דתינא אין מוציאין לאכילת פירות ולשצמ קרקעות ולשכור האשה והבית ממשעבדי מפני תקון העולם, פירי, כגון שגול חבירו ויחזיר
במאה דינר והשביחה הלוקח ושוה עכשיו ק"ק ובא בעל חוב וטרפה כמות שהיא, הלוקח גובה הקנין אפילו ממשעבדי אבל השבח מבני חורין בלבד, וכן מונחת האשה המקבל עליו לזון את [בן] אשתו או בת אשתו בלא
קניין, מאן שמעת ליה דאמי' אחריות לאו טעות סופר היא ר' מאיר, דתנן בפרק שנים אחוץ בטלית מצא שטרי חוב אם יש בהן אחריות נכסים לא יחזיר כולו, שמע מינה האי מתנייה ר' מאיר היא, וקתני פירות ושבח
קרקעות מן המחוררין, הכי דאמי, כגון שגול שדה מליאה פירות ומכרה לאחר והשביחה ובא בעל חוב של גזול וטרף לשדה בשבחה ופירותיה ולא שימינן ליה השבח ללוקח אף על פי שאינו נושה בו אלא הקרקע בלבד,